

- 1. Со тоа што постапката траела околу 9 години и 7 месеци во три судски инстанции, од кои што 7 години и 8 месеци потпаѓаат под ингеренција на Европскиот суд за човекови права, сторена е повреда на членот 6 ст.1 од Европската конвенција за човекови права во делот на судење во разумен рок.**

Од образложението

Предметот е инициран пред Европскиот суд за човекови права, во врска со жалбата доставена до Судот од страна на жалителот Т.Д. Жалителот има истакнато оштетно побарување во висина од 350.000 Евра на име претрпена материјална штета, заради неисплатена дивиденда со камата како и 30.000 Евра на име нематеријална штета заради стрес и ментално страдање причинето од оддолжувањето на постапката. Овие барања за правичен надомест во целост биле оспорени од Владиноот агент. Жалителот се жали дека должината на постапката иницирана од негова страна не била соодветна со “барањето за судење во разумен рок” утврдено во чл. 6 ст.1 од Конвенцијата за човекови права во делот на судење во разумен рок кој утврдува дека: “ Во определувањето на своите права и обврски ... секој има право на фер судење во разумно време од страна на независен и непристрасен суд.”

Во случајов се работи за парнична постапка, започната во 1995 година од жалителот со тужба против неговиот работодавец од кого барал исплата на заостанати дивиденди, а го спорел и процесот на приватизација на фирмата - негов работодавец пред Основен суд Скопје.

Судот во својата пресуда има констатирано дека постапката траела околу девет години и седум месеци во три судски инстанции од кои 7 години и 8 месеци потпаѓаат под ингеренција на ЕСЧП. Последната одлука била донесена во 16 декември 2004 година од страна на Врховниот суд на РМ кога оваа одлука му била доставена на жалителот. Домашните судски инстанции се на стојалиште дека предметот бил од сложена природа бидејќи се спорел процесот на приватизација на работодавецот и дека поради тоа било неопходно изведување на вештачења кои биле изведувани во текот на постапката. Имало и одолжувања на постапката кои се препишуваат на жалителот.

Сепак Европскиот суд причините за најзначајните одолжувања ги констатира кај судските органи на националните власти. Имено, првата судска одлука била донесена цели 7 години по поднесувањето на тужбата од кои 5 години потпаѓаат под надлежност на ЕСЧП. По мислење на судот, иако жалителот со своите постапувања придонел за долгата постапка(

немало негова уредна достава) сепак оддолженото траење на постапката било пред се резултат на националните власти заради честите промени на судскиот совет, толерирање на вештите лица кои своите наоди ги изготвувале за 6 месеци или пак заради отсуство на судечкиот судија, а како сериозен проблем е нотирана и неможноста да се изврши достава до жалителот цели 11 месеци.

Пресуда на Европскиот суд за човекови права од 18.12.2008 година.

2. Во ситуација кога извршната постапка во која биле изведени сите потребни извршни дејства, а истата сеуште не е завршена - од страна на Европскиот суд за човекови права е констатирана повреда на чл. 6 ст.1 од Европската конвенција за човекови права во делот на судење во разумен рок како и повреда на чл. 13 од Конвенцијата односно отсуство на домашно правно средство, па поради тоа жалбата на жалителот е прогласена за допуштена во делот на прекумерната должина на постапката, а одбиен е остатокот од барањето на жалителот за правична оштета.

Од образложението:

Предметот е инициран пред Европскиот суд на 04.10.2001 година, а во текот на постапката, жалителот К.Н има истакнато оштетно побарување во висина од 1.639.579,00 денари со 33К во поглед на материјална штета како и 50.000 Евра за претрпена нематеријална штета, кои износи во целост се оспорени од Владињот агент. Жалителот се жали дека должината на постапката не била соодветна со барањето за судење во “разумен рок” односно дека домашните судови не ја воделе извршната постапка согласно начелото на ефикасност и правичност.

Во конкретниот предмет пред домашните судови се работи за извршна постапка водена пред Основен суд Штип односно спроведување на првосилна пресуда донесена во 1989 година на истиот суд. Со пресудата жалителот и неговиот сосед( должник) биле задолжени од првостепениот суд да изградат потпорен бетонски сид по целата должина на нивните парцели, заради заштита на куќата на жалителот од оштетувања. Парничните судови утврдиле дека жалителот треба да сноси 31,4 % од трошоците, а должникот 68,6 %. Должникот бил задолжен да ги подмири и парничните трошоци на жалителот. На крај жалителот со времена мерка

бил овластен да го изгради ѕидот на трошок на должникот. Оваа времена мерка била валидна се до правосилноста на пресудата.

Последната одлука на домашните судови била одлука на Апелационен суд Штип од 2004 година додека последно дејствие истовремено констатирано од судот во неговата пресуда било од 05.07.2007 година со кое првостепениот суд му наложил на жалителот да депонира сретства во висина од 31,4% од трошоците потребни за подобрување на ѕидот под закана за прекин на извршната постапка. На 23.07.2007 година жалителот приговарал на тоа решение наведувајќи дека ги има депонирано потребните сретства кај градежната компанија врз основа на судската одлука од 30.10.1991 година.

Европскиот суд во својата пресуда од 06.11.2008 година констатира дека *извршната постапка во која биле изведени сите потребни извршни дејствија се уште не е завршена.*

Судот утврди дека оспорената постапка траела неразумно долго односно повеќе од 19 години од кој преку 11 години потпаѓаат под јурисдикцијата на судот согласно *ratione temporis* (откога е ратификувана Конвенција од страна на тужената држава 10.04.1998 година) во два судски степенa.

Судот во ваквата одлука повторува дека правото би било илузорно доколу правните системи на државите договорнички дозволуваат една правосилна, одврзувачка судска одлука да остане неоперативна(нереализирана) во однос на побарувањето на едната страна. Извршувањето на пресудата од страна на судот поради тоа мора да се смета како интегрален дел на судењето за целите од чл.6 од Европската конвенција за човекови права во делот на судење во разумен рок. Во овој случај став на Европскиот суд е дека *значајните оддолжувања може да се препишат на страна на државата, а пред се основна причина за неразумно долготраењето на постапката биле повеќегодишните интервали помеѓу закажните рочишта, мирувањето на постапката како и увидите на лице место кој биле вршени во текот на постапката, а кој неосновано придонеле за нејзината должина.* Обврска на државите договорнички е да го организираат својот правен систем на начин кој ќе им овозможи на нивните судови да го гарантираат секому правото да дојде до конечна одлука за спорот поврзан со граѓанските права и обврски во разумен рок.

Судот не најде никаква причинско последична врска помеѓу наводната повреда и бараната оштета поради што и е отфрлено барањето на жалителот во поглед на претрпена нематеријална штета.

Пресуда на Европскиот суд за човекови права од 06.11.2008 година.